

Metode proučavanja Biblije

Proučavanje Biblije: Pretpostavke, načela i metode

Uvod

Ova izjava je upućena svim vernicima Crkve s ciljem da budu upoznati sa smernicama koje pokazuju kako proučavati Bibliju.

Adventisti su svesni i cene doprinose biblijskih naučnika koji su tokom vremena razvili korisne i pouzdane metode proučavanja Biblije, u skladu s izjavama i učenjima Svetog pisma. Adventisti su odlučni u prihvatanju biblijske istine i spremni su je slediti, koristeći metode tumačenja koje se slažu s onim što Sveto pismo govori o sebi. One su navedene u niže nanizanim pretpostavkama.

U nekoliko proteklih decenija najpoznatija metoda proučavanja Biblije bila je poznata kao istorijsko-kritički metod. Naučnici koji se služe tom metodom, kako je klasično formulisana, djeluju na osnovu pretpostavki koje još pre proučavanja biblijskog teksta odbacuju verodostojnost izveštaja o čudima i drugim nadprirodnim događajima o kojima izveštava Biblija. Za adventiste je neprihvatljiva čak i modifikovana upotreba ove metode koja zadržava načelo kritike i Bibliju podređuje ljudskom razumu.

Istorijsko-kritički metod umanjuje potrebu za verom u Boga i poslušnost Njegovim zapovestima. Osim toga, pošto takva metoda ne priznaje božanski element nadahnuća Biblije (uključujući jedinstvo koje iz toga proizilazi) i potcjenjuje ili pogrešno razume apokaliptička proročanstva i eshatološke delove Biblije, pozivamo adventiste koji proučavaju Bibliju da se ne oslanjaju na upotrebu pretpostavki i dedukcije koje iz njih proizilaze, vezano za istorijsko-kritički metod.

Nasuprot istorijsko-kritičkom metodu mi verujemo da je korisno izneti načela proučavanja Biblije koja su u skladu s učenjem samog Svetog pisma, koja čuvaju njegovo jedinstvo i utemeljena su na temelju da je Biblija Božja Reč. Takav pristup će nam omogućiti da steknemo zadovoljavajuće i blagosloveno iskustvo s Bogom.

Pretpostavke koje proizlaze iz tvrdnji Svetog pisma

1. Poreklo

a. Biblija je Božja Reč i primarno i autoritativno sredstvo kojim se On sam otkriva ljudskim bićima.

b. Sveti Duh je biblijske pisce nadahnuo mislima, idejama i objektivnim podacima, a oni su ih izrazili svojim rečima. Zato je Sveto pismo nedeljivo sjedinjenje ljudskih i božanskih elemenata, od kojih ni jedan ne treba isticati na račun zanemarivanja drugoga (2 Pt 1,21; *Velika borba*, str. 7.8)

c. Sve je Pismo nadahnuto od Boga i nastalo delovanjem Svetog Duha. Međutim ono

nije došlo kao neprekinuti lanac otkrivenja. Kako je Sveti Duh prenosio istinu biblijskom piscu, svaki je pisao onako kako ga je pokretao Sveti Duh, naglašavajući vid istine koji mu je Duh sugerisao. Zbog toga će student Biblije steći zaokruženo razumevanje o svakom predmetu ako shvati da je Biblija svoj najbolji tumač; kad je proučava kao celinu ona predstavlja doslednu, skladnu istinu (2 Tim 3,16; Jev 1,1.2; usp. *Selected Messages*, sv. 1, str. 19.20; *Velika borba*, str. 7.8).

d. Premda je dana onima koji su živeli na drevnom području Bliskog istoka i Mediterana, Biblija nadilazi svoje kulturološko poreklo da bi služila kao Božja Reč svim kulturama, rasama i situacijama u svim vremenima.

2. Autoritet

a. Šezdeset i šest knjiga Starog i Novog zaveta jasno su i nepogrešivo otkrivenje Božje volje i Njegovog spasenja. Biblija je Božja Reč i jedino merilo kojim se mora ispitati svako učenje i iskustvo (2 Tim 3,15.17; Ps 119,105; Priče 30,5.6; Isa 8,20; Jov. 17,17; 2 Sol 3,14; Jev 4,12).

b. Sveto pismo je autentičan, pouzdan izveštaj o istoriji i Božjim delima u istoriji. Ono pruža merodavno teološko tumačenje tih dela. Nadprirodna dela opisana u Svetom pismu su istorijski istinita. Na primer, poglavlja 1-11 1.Mojsijeve su stvaran izveštaj o istorijskim događajima.

c. Biblija nije slična drugim knjigama. Ona je nedeljiv spoj božanskog i ljudskog. Njeni zapisi o mnogim pojedinostima svetovne istorije deo su njene ukupne namere da prenese istoriju spasenja. Premda istraživači Biblije ponekad primenjuju paralelne postupke da bi odredili istorijske podatke, uobičajeni način istorijskog istraživanja, zasnovan na ljudskim pretpostavkama i usmeren na čoveka, nije dovoljan za tumačenje Svetog pisma, tog spoja božanskog i ljudskog. Jedino se metodom koja u potpunosti priznaje nedeljivu prirodu Svetog pisma može izbeći iskrivljenje nene poruke.

d. Ljudski razum je podložan Bibliji, a ne njoj jednak ili iznad nje. Pretpostavke o Svetom pismu moraju biti u skladu s tvrdnjama Svetog pisma i podložne njihovoj ispravci (1 Kor 2,1-6). Bog želi da čovek koristi razum do najveće moguće mere, ali u okviru i pod autoritetom Njegovog Reči, a ne nezavisno od nje.

e. Otkrivanje Boga u prirodi, pravilno shvaćeno, u skladu je s pisanom Reči i treba ga tumačiti u svetlosti Svetog pisma.

Načela za pristup tumačenju Svetog pisma

Ako traži božansku snagu da bude poslušan svim biblijskim zahtevima i nastoji na sebe lično primeniti sva biblijska obećanja, Sveti Duh osposobljava vernika da prihvati, razume i primeni Bibliju na vlastiti život. Samo oni koji prihvataju već primljeno svetlo mogu se nadati novom prosvetljenju Duha (Jov. 16,13.14; 1 Kor 2,10-14).

Sveto pismo se ne može pravilno tumačiti bez pomoći Svetog Duha, jer Duh osposobljava vernika da Sveto pismo razume i primeni. Zbog toga svako proučavanje Reči treba otpočeti molbom za vođstvo i prosvetljenje Duha.

Oni koji pristupe proučavanju Reči moraju to činiti verom, poniznim duhom učenika koji želi čuti šta kaže Biblija. Sve pretpostavke, mišljenja i zaključke moraju biti spremni pokoriti prosudi razuma i ispravljanju same Reči. S takvim stavom student Biblije može prići direktno Reči i pažljivim proučavanjem steći razumevanje bitnih elemenata spasenja, oslobođeno svakog ljudskog objašnjenja, ma koliko bilo korisno. Za takvog čoveka biblijska poruka dobija značenje.

Istraživanje Svetog pisma mora uvek pratiti iskrena želja za otkrivanjem i poslušanjem Božje volje i reči, a ne traženje podrške ili dokaza za unapred stvorene ideje.

Metode proučavanja Biblije

Izaberimo za proučavanje Biblije prevod koji je veran značenju u izvorno pisanim jezicima, dajući prednost prevodima šire grupe naučnika i izdanja poznatih izdavača nad prevodima iz kojih stoji određena verska zajednica ili usko usmerena grupa.

Pazićemo da glavne doktrinalne istine ne gradimo na jednom biblijskom prevodu. Školovani biblijski naučnici će se poslužiti grčkim i jevrejskim tekstovima, što će im omogućiti ispitivanje različitih drevnih biblijskih rukopisa.

Odaberimo određeni plan proučavanja, izbegavajući nasumični i besciljni pristup. Preporučujemo sledeće planove za proučavanje:

1. Analizu vesti u pojedinoj knjizi.
2. Proučavanje stih po stih.
3. Proučavanje koje traži biblijsko rješenje za određeni životni problem, biblijsko zadovoljenje neke potrebe ili biblijski odgovor na određeno pitanje.
4. Poučavanje po predmetima (vera, ljubav, drugi Hristov dolazak i drugi).
5. Proučavanje pojedinih reči.
6. Proučavanje biografija.

Nastojmo shvatiti jednostavno, najočiglednije značenje biblijskog teksta kojeg proučavamo.

Nastojmo otkriti glavne teme Svetog pisma što se nalaze u pojedinim tekstovima, odlomcima i knjigama. Kroz celo Sveto pismo provlače se dve osnovne, srodne teme:

1. Ličnost i delo Isusa Hrista, i
2. perspektiva velike borbe oko autoriteta Božje Reči, čovekovog pada u greh, prvog i drugog Hristovog dolaska, odricanja Boga i ukidanja Njegovog zakona te obnove božanskog plana za svemir. Ove se teme moraju izvući iz celog Svetog pisma a ne njemu nametnuti.

Shvatimo da je Biblija svoj vlastiti tumač i da se značenje reči, tekstova i odlomaka najbolje određuje marljivim upoređivanjem Pisma s Pismom.

Proučavamo kontekst odlomka koji razmatramo povezujući ga s rečenicama i odlomcima koji mu prethode i slede. Nastojmo ideje tog odlomka povezati s tokom misli cele Biblije.

Koliko je moguće odredimo istorijske okolnosti u kojima su biblijski pisci pod vođstvom Svetog Duha napisali određeni odlomak.

Odredimo književnu vrstu kojom se pisac služi. Neki biblijski materijal se sastoji od metafora, izreka, alegorija, psalama i apokaliptičkih proročanstava. Budući da su mnogi biblijski pisci dobar deo svog materijala prikazali u pesničkom obliku, dobro je poslužiti se prevodom koji poštuje ovaj oblik, jer odlomke koji koriste slikoviti jezik ne možemo tumačiti na isti način kao prozu.

Priznajmo da određeni biblijski tekst ne mora u svim pojedinostima odgovarati današnjim književnim vrstama. Budimo oprezni da tumačenju značenja biblijskog teksta ne nametnemo neke književne vrste. Čovek je sklon naći ono što traži, čak i kad to nije bila piščeva namera.

Vodimo računa o gramatičkoj i rečeničnoj strukturi kako bismo otkrili piščevo značenje. Proučimo ključne reči u odlomku, upoređujući pomoću konkordansa njihovu upotrebu u drugim delovima Biblije i uz pomoć biblijskih leksikona i rečnika.

U vezi s proučavanjem nekog biblijskog teksta istražimo istorijske i kulturne činjenice. Arheologija, antropologija i istorija mogu pridoneti razumevanju značenja teksta.

Adventisti veruju da je Bog nadahnuo Ellen G. White. Stoga njena nadahnuta tumačenja nekog biblijskog odlomka često vode razumevanju tekstova; pritom ne iscrpljuju njihovo značenje niti umanjuju zadatak egzegeze (kao primer vidi *Evangelism*, str. 256; *Velika borba*, str. 165.511.512; *Testimonies*, sv. 5, str. 665.682.707.708; *Counsels to Writers and Editors*, str. 33-35).

Nakon upravo navedenog načina poučavanja obratimo se različitim komentarima i drugim pomagalicama kao što su naučna dela, da vidimo kako su drugi obradili ovaj odlomak. Zatim ova različita gledišta pažljivo razmotrimo imajući na umu celinu Biblije.

Kod tumačenja proročanstava imajmo na umu da

1. Biblija tvrdi kako Bog ima moć proreći budućnost (Isa 46,10).
2. Proročanstvo ima moralni cilj. Ono nije napisano samo zato da zadovolji znatiželju u pogledu budućnosti. Neki ciljevi proročanstva su jačanje vere (Jov 14,29) i podsticanje na svetost življenja i pripremu za Hristov dolazak (Mt 24,44; Otk 22,7.10.11).
3. Veliki dio proročanstava je usmeren na Hrista (na prvi i drugi dolazak), Crkvu i poslednje vreme.
4. Pravila za tumačenje proročanstava ćemo naći u samoj Bibliji: ona beleži vremenska proročanstva i njihovo istorijsko ispunjenje; Novi zavet navodi naročita ispunjenja starozavetnih proročanstava o Mesiji, a Stari prikazuje pojedince i događaje kao primer Mesije.
5. U novozavetnoj primeni starozavetnih proročanstava neka od doslovnih imena postaju duhovna; na primer Izrael predstavlja Crkvu, Vavilon otpalu religiju i slično.
6. Postoje dve glavne vrste proročkih spisa: ne-apokaliptička proročanstva kakva

nalazimo u Isaiji i Jeremiji, i apokaliptička proročanstva kakva nalazimo u Danilu i Otkrivenju. Ove dve vrste se razlikuju i po karakteristikama:

a. Ne-apokaliptička proročanstva su upućena Božjem narodu; apokaliptička su univerzalnija po opsegu.

b. Ne-apokaliptička proročanstva su po naravi često uslovna; izlažu Božjem narodu alternative blagoslova za poslušnost i prokletstva za neposlušnost; apokaliptička proročanstva naglašavaju Božju suverenost i Njegovo upravljanje istorijom.

c. Ne-apokaliptičko proročanstvo često prelazi iz lokalne krize na Dan Gospodnji posljednjeg vremena; apokaliptičko proročanstvo iznosi tok istorije od prorokovog vremena do kraja sveta.

d. Vremenska proročanstva u ne-apokaliptičkom proročanstvu su obično duga, na primer, četiri stotine godina Izraelskog robovanja (1.Mojs 15,13) i sedamdeset godina vavilonskog izgnanstva (Jr 25,12). Vremenska proročanstva apokaliptičkog proročanstva obično su izražena kratkim vremenskim razmacima, na primer, deset dana (Otk 2,10) ili četrdeset i dva meseca (Otk 13,5). Apokaliptičko vrijeme je obično simbol za duže razdoblje stvarnog vremena.

7. Apokaliptičko proročanstvo je jako simbolično pa ga kao takvo i treba tumačiti. Pri tumačenju simbola možemo se služiti ovim metodama:

a. Potražimo tumačenja (izražena ili neizražena) u samom odlomku (na primer, Dan 8,20.21; Otk 1,20).

b. Potražimo tumačenja na drugim mestima u knjizi ili drugim spisima istog pisca.

c. Upotrebom konkordansa proučimo upotrebu ovih simbola u drugim delovima Svetog pisma.

d. Proučavanje drevnih bliskoistočnih dokumenata može osvetliti značenje simbola, premda biblijska upotreba može promeniti njihovo značenje.

8. Književna struktura neke knjige često pomaže u njenom tumačenju. Primer toga je paralelizam Danilovih proročanstava. Paralelni izveštaji u Svetom pismu ponekad iznose drukčije pojedinosti i gledišta (na primer usp. Mt 21,33.34; Mk 12,1-11 i Lk 20,9-18; ili 2 Kr 18-20 s 2.Dnev 32). Pri proučavanju takvih odlomaka prvo ih pažljivo ispitajmo kako bismo bili sigurni da se paralelni tekst stvarno odnosi na isti istorijski događaj. Na primer, mnoge metafore Isus je mogao ispričati u različitim prilikama, različitim slušaocima i drugačijim rečima.

U slučajevima kada se čini da postoje razlike u paralelnim izveštajima, shvatimo da je ukupna poruka Biblije sinteza svih njenih delova. Svaka knjiga ili pisac sadrže ono na šta ga je Duh naveo da piše. Svaki je dao poseban doprinos bogatstvu, raznolikosti i različitosti Svetog pisma (*Velika borba*, str. 7.8). Čitalac mora svakom piscu Biblije dopustiti da se pojavi i bude saslušan, a istovremeno mora voditi računa o temeljnom jedinstvu božanske samoobjave.

Kad paralelni odlomci naizgled pokazuju neslaganje ili protivrečnost, potražimo ipak postojeći sklad. Ne zaboravimo da neke razlike mogu biti uzrokovane manjim greškama prepisivača (*Selected Messages*, sv. 1, str. 16), ili mogu biti posledica različitog naglašavanja i izbora materijala različitih autora koji su pisali pod nadahnućem i vođstvom Svetog Duha za različite slušaoce u drugačijim okolnostima (*Selected Messages*, sv. 1, str. 21.22; *Velika borba*,

str. 8).

Može se dogoditi da je nemoguće pomiriti manje razlike u detaljima koji mogu biti nevažni za glavnu i jasnu poruku u odlomku. U nekim slučajevima trebamo pričekati dok ne bude dostupno više podataka ili boljih dokaza za rešavanje prividnog neslaganja.

Sveto pismo je bilo pisano za praktičnu potrebu otkrivenja Božje volje ljudskom rodu. No da se neke tvrdnje ne bi pogrešno razumele, važno je shvatiti da su bile upućene ljudima istočnih kultura i izražene njihovim načinom razmišljanja.

Rečenice kao što su: "Ali je Gospod otvrdnuo srce faraonu" (2.Mojs 9,12) ili "Zao duh Božji saleće te" (1 Sam 16,15), psalmi proklinjanja ili Jonina "tri dana i tri noći" uspoređena s Hristovom smrću (Mt 12,40), obično se pogrešno shvataju, jer se tumače iz današnjeg ugla gledanja.

Za tumačenje takvih izraza neophodno je osnovno poznavanje bliskoistočne kulture. Jevrejska kultura pripisivala je pojedincu odgovornost za ono što nije učinio ali je dopustio da se dogodi. Stoga nadahnuti pisci u Svetom pismu obično tvrde da je Bog nešto učinio, za što bismo, prema našem zapadnjačkom načinu razmišljanja, rekli da je dopustio ili nije sprečio da se desi, kao na primer otvrdnjivanje faraonovog srca.

Još jedan element u Svetom pismu koji zbunjuje savremeni um je Božji nalog Izraelu da krene u rat i istrebi čitave narode. Izrael je prvo bio organizovan kao teokratija, građansko društvo kojim je direktno vladao Bog (1.Mojs 18,25). Takva teokratska država je bila jedinstvena. Ali ona više ne postoji i ne može se smatrati uzorom za hrišćansku praksu.

Sveto pismo beleži kako je Bog prihvatao osobe čiji život i izjave nisu bili u skladu s duhovnim načelima cele Biblije. Na primer, možemo navesti slučajeve vezane za upotrebu alkohola, mnogoženstvo, rastavu i ropstvo. Premda osuda tako duboko ukorenjenih društvenih običaja nije izričita, to ne znači da je Bog podupirao ili odobravao sve što je dozvolio i trpio u životu patrijaraha i Izraela. Isus je to jasno rekao u svojoj izjavi o razvodu (Mt 19,4-6.8).

Duh Svetog pisma je duh obnove. Bog strpljivo radi na podizanju palog ljudskog roda iz dubine greha do božanskog ideala. Zato ne smemo kao uzor prihvatiti postupanje grešnih ljudi zapisano u Bibliji.

Sveto pismo je postepeno Božje otkrivenje čoveku. U Propovedi na Gori Isus, na primer, proširuje i produbljuje određena shvatanja Starog zaveta. Sam Hrist je vrhunsko otkrivenje Božjeg karaktera čovečanstvu (Jev 1,1-3).

Premda od Postanka do Otkrivenja u Bibliji postoji opšte jedinstvo, i premda je sve Pismo jednako nadahnuto, Bog je odlučio otkriti sebe pojedincima i preko njih, služeći se njihovim duhovnim i intelektualnim sposobnostima. Sam Bog se ne menja, ali svoja otkrivenja postepeno iznosi ljudima onoliko koliko su u stanju shvatiti ih (Jov. 16,12; *The SDA Bible Commentary*, sv. 7, str. 945; *Selected Messages*, sv. 1, str. 21). Svaki događaj ili izjava Svetog pisma je božanski nadahnut izveštaj, ali ne možemo reći da svaka izjava ili događaj moraju biti propis po kojem će se hrišćanin danas vladati. Moramo razumeti duh i slovo Svetog pisma (1 Kor 10,6-13; *Čežnja vjekova*, str. 113.114; *Svjedočanstva za Crkvu*, sv. 1, str. 290-292).

Kao poslednji cilj primenimo tekst. Postavimo sebi pitanja: "Koju poruku i cilj Bog namerava objaviti preko Svetog pisma?" "Šta ovaj tekst znači za mene?" "Kako ga mogu primeniti na svoju sadašnju situaciju i okolnosti?" Kad to činimo, shvatimo da biblijski odlomci,

premda mnogi imaju lokalno značenje, ipak sadrže večna načela koja se mogu primeniti na svako doba i kulturu.

Zaključak

U Uvodu *Velike borbe* (str. 7), Ellen G. White je pisala:

"Ali Biblija je, s istinama od Boga danim a izrečena ljudskim jezikom, sjedinjenje božanskog i ljudskog. Takva je zajednica postojala i u Hristovoj prirodi, je On je bio Sin Božji i Sin Čovječji. Stoga se za Bibliju može reći isto što i za Hrista: 'I reč postade telo i nastani se među nama.' (Jov. 1,14)"

Kao što je onima koji ne prihvataju Hristovu božansku prirodu nemoguće razumeti svrhu Njegovog utelovljenja, tako je i onima koji Bibliju smatraju samo ljudskom knjigom nemoguće razumeti njenu poruku, koliko god brižljive i stroge bile njihove metode.

Čak i hrišćanski naučnici koji priznaju božansko-ljudsku prirodu Svetog pisma, ali ih metodološki pristup navodi da se uglavnom bave njegovim ljudskim elementima, u opasnosti su da biblijskoj poruci oduzmu njenu snagu, potiskujući je u pozadinu a usmeravajući se na prenosioca. Oni zaboravljaju da su taj prenosilac i poruka nerazdvojni i da je prenosilac bez poruke sličan praznoj ljusci koja ne može zadovoljiti životno važne duhovne potrebe čovečanstva.

Iskreni hrišćanin će koristiti samo one metode koje mogu opravdati dvojaku, nedeljivu prirodu Svetog pisma, uvećati njegovu sposobnost razumevanja i primene njene vesti te ojačati njegovu veru.

Ovu je izjavu odobrio i prihvatio Izvršni odbor Generalne konferencije Hrišćanske adventističke crkve 12. oktobra 1986. na godišnjem zasedanju u Rio de Janeiru, u Brazilu.